

XBRL – Muhasebe ve Finansal Raporlamadaki Yeri ve Önemi

Besim ÇALIŞKAN¹

Özet:

XBRL’i (eXtensible Business Reporting Language), çok geniş bir tanımla farklı işletim sistemlerinde çalışan ve yine birbirinden çok farklı programlama dilleriyle hazırlanmış farklı muhasebe yazılımlarından ortaya çıkan finansal verilerin, neredeyse gerçek zamanlı olarak internet üzerinde değişiminin ve iletişiminin yapılarak çok farklı muhasebe standartlarına göre raporlamalar hazırlanmasını sağlayan XML (Extensible Markup Language) tabanlı bir raporlama dili olarak tanımlanabilir. Bu çalışmada XBRL’in ne olduğu, nasıl ortaya çıktığına dair tarihçesi ile XBRL’e ait bazı teknik bilgiler verdikten sonra, XBRL’in muhasebe ve finansal raporlamadaki yeri ve önemi daha önce yapılan makalelerin ve diğer çalışmaların yardımı ile sunulmaya çalışılmıştır.

Anahtar Kelimeler: XBRL (eXtensible Business Reporting Language), Muhasebe, Finansal Raporlama

Abstract:

XBRL (eXtensible Business Reporting Language), can be described as a XML (Extensible Markup Language) based reporting language, which enables to prepare reportings according to very different accounting standards with near real-time exchange and communication of financial information arised from different accounting softwares written with different programming languages and working on different operation

¹ İstanbul Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Muhasebe Yüksek Lisans Öğrencisi, bc@besimcaliskan.com

systems. In this study, after what XBRL is and its history about how it was set in with some technical information about XBRL and XBRL's role and importance in accounting and financial reporting have been presented with the help of prior articles and other studies.

Keywords: XBRL (eXtensible Business Reporting Language), Accounting, Financial Reporting

Giriş:

Dünyada işletmelerin, içinde buldukları ticari ve finansal faaliyetler çeşitlendikçe ve giderek daha karmaşık hale geldikçe, bu faaliyetlerin gerçekleşmesiyle işletmelerin parasal anlamda vardıkları yeni noktaları tespit etmek ve bu faaliyetlerin yine parasal anlamdaki bir özetini çıkarmak gün geçtikçe daha çok zorlaşmaktadır. İşte bu parasal anlamda ulaşılan yeni noktaları ve bu parasal faaliyet özetlerini çıkarma görevini üstlenen muhasebe bilim dalı, devamlı bir gelişim içindedir. Küreselleşme ile genel kabul görmüş muhasebe ilkelerini temel alan ve önceleri toplumlar bazında farklılık gösteren standartlarda bir ortak standartlara kavuşma ihtiyacı doğmuştur. Böylece muhasebenin ortaya çıkarttığı bu yukarıda yeni noktalar ve faaliyet özetleri şeklinde tanımladığımız raporlarla birlikte üretilecek yeni raporların ortak standartlarla tüm dünya tarafından anlaşılmasının yolu açılmıştır. Bununla birlikte, bu ortak standartların yanında, işletme ortakları, yöneticileri, devlet, borç verenler, sendikalar gibi işletmeden menfaat sağlayan çevreler kendilerine özel bazı standartlarda raporlar istemeye devam etmektedirler. Hatta çokuluslu bir işletme birçok devlete ayrı ayrı standartlarda ayrı ayrı raporlamada bulunmak durumunda kalabilmektedir.

Öte yandan, dünya küreselleşme ile gitgide adeta tek bir ülke haline gelirken, muhasebenin kayıt altına aldığı bu ticari ve finansal olayların sayısı ve çeşitlerindeki artışlar bu olayların kaydı, değerlendirilmesi ve raporlanması ancak bilgisayar ortamında yapılması ile daha eksiksiz, daha doğruya, daha gerçeğe yakın olabilmektedir. Bu amaçla dünyada birçok muhasebe yazılımları kullanılmaktadır. Bu yazılımlar çok değişik türden veri tabanları kullanmakta ve yine çok değişik işletim sistemlerinde çalışmakta ve hatta çok değişik programlama dillerinde hazırlanmış bulunmaktadır.

Bu ihtiyaç duyulan raporlamalar, UFRS (Uluslararası Finansal Raporlama Standartları) gibi küresel diyebileceğimiz standartlar ve devletlerin vergi idarelerinin istedikleri standartlar ile diğer bazı menfaat sahiplerinin istedikleri standartlara göre birbirinden farklı veri tabanlarını kullanan, birbirinden farklı işletim sistemlerinde çalışan ve birbirbirinden farklı programlama dillerinde hazırlanmış muhasebe yazılımlarındaki kayıt ve değerlemeler sonucunda ortaya çıkmaktadır. Aynı standarda bile bağlı olsa iki farklı muhasebe yazılımından çıkan raporun birbiriyle tam olarak karşılaştırılabilmesi için raporlama öncesinde birtakım işlemler yapılması gerekmektedir. İşletmeler, kendilerinden istenen her standarda göre raporlama hazırlarken yukarıda saydığımız nedenlerden kaynaklanan veri format farklarından dolayı birçok farklı işlemi yapmak durumundadırlar.

Tüm bunlar, bu muhasebe verilerinin işlenmesi ve istenen standartlarda raporlanmış hale gelmesine kadar geçen sürenin artmasına neden olmaktadır. Bu geçen zaman, bu raporları isteyen işletme menfaat sahiplerinin bu raporlara daha geç sahip olmalarına, bu raporlamalara ilişkin denetimlerin daha geç yapılmasına, ve bu işletme ile ilgili karar vereceklerin daha geç karar vermelerine neden olmaktadır. Küresel dünyada, sonuçları çok kısa sürelerde ortaya çıkan ticari ve finansal faaliyetlerin sonucunda bu gecikme ile arada geçen zamanda işletmenin çok farklı bir seviyeye gelebileceğini düşünürsek, bu süreyi en aza indirmek büyük bir ihtiyaç olarak ortaya çıkmaktadır.

XBRL (eXtensible Business Reporting Language) veya Türkiye’de bazı makalelerde kullanıldığı gibi, GİRD (Genişletilebilir İşletme Raporlama Dili)², bu farklı veri formatlarında hazırlanan muhasebe verilerinin, farklı standartlara ve ihtiyaçlara göre raporlamanın ihtiyaç duyulduğu anda diyebileceğimiz kadar kısa bir süre içinde yapılabilmesi için tek bir ortak dilde internet ortamında iletişimine olanak sağlamaktadır.

² Cengiz Toraman ve Hasan Abdioğlu, “Genişletilebilir İşletme Raporlama Dili (GİRD) Ve Gelir İdaresince Kullanımı”, Afyon Kocatepe Üniversitesi, İ.İ.B.F. Dergisi, Cilt:10, Sayı:2, 2008, s.79

XBRL (GİRD) Nedir?

Küresel anlamda XBRL ile ilgili çalışmaların merkezi olan ve dünyadan 550'den fazla şirketin ve temsilciliğın oluşturduğu bir konsorsiyum olan XBRL International, XBRL (GİRD)'i, şöyle tanımlamaktadır:

XBRL, ticari ve finansal verilerin elektronik iletişimi için dünyada ticari raporlamada devrim yaratan bir dildir. Ticari bilgilerinin hazırlama, analiz ve iletişiminde büyük faydalar sağlar. Finansal verileri sağlayan ve kullananlara maliyet tasarrufu, daha fazla verimlilik ve gelişmiş doğruluk ve güvenilirlik sunmaktadır. Lisans ücretlerinden arınmış, ve kar amacı gütmeyen uluslararası bir konsorsiyum tarafından geliştirilen açık bir standarttır.

Bu konuda hazırlanmış yerli ve yabancı makale ve kitaplarda yine buna benzeyen ama değişik kelimelerle ifade edilen tanımlar görmekteyiz: XBRL, GİRD, finansal bilginin internet ortamında eş zamanlı olarak sunumuna imkân sağlayan ve elektronik iletişimi mümkün kılan standart bir dildir (Toraman ve Abdioğlu, 2008: 79)³. XBRL, işletmeye ait bilgilerin elektronik değişimi için yüzlerce değişik yöntemi ortadan kaldıran küresel standart bir yöntemdir. XBRL, aynı zamanda işletme bilgilerinin değişiminde meta-data (veriler arası) ve semantikleri (anlamları) vurgulayan bir yöntemdir (Hoffman, 2006)⁴. XBRL, XML (extensible markup language) denilen bir web programlama diline dayanan ve bir şirketin diğer şirketler veya kurumlarla gerçek zamanlıya çok yakın bir sürede finansal bilgilerinin değişiminin yapılmasına ve hazırdaki arama yapılabilir veri tabanları ile yöneticilerin karar verme araçları gibi işletme-içi ihtiyaçlar için de kullanılabilen bir standarttır. (Bergeron, 2003)⁵. XBRL

3 Cengiz Toraman ve Hasan Abdioğlu, "Genişletilebilir İşletme Raporlama Dili (GİRD) Ve Gelir İdaresince Kullanımı", Afyon Kocatepe Üniversitesi, İ.İ.B.F. Dergisi, Cilt:10, Sayı:2, 2008, s.79

⁴ Charles Hoffman, CPA, "Financial Reporting Using Xbrl – Ifrs And Us Gaap Edition", 2006, s.18

⁵ Bryan Bergeron, "ESSENTIALS of XBRL, Financial Reporting in the 21st Century", 2003, s.XI

International, web sitesinde XBRL Nedir başlıklı sayfasında, XBRL'in XML dil ailesinin bir üyesi olduğu da belirtilmektedir.

XBRL'in Tarihçesi:

XBRL'in finansal rapor ve verilerin hazırlanması ve değişimi için bir standart olarak yerleştirilmesi hareketine, AICPA - Amerika Sertifikalı Kamu Muhasebecileri Enstitüsü (American Institute of Certified Public Accountants) ve 30 civarında diğer örgütler öncülük etmiştir. 1999'daki ilk yönlendirme komitesi toplantısından bu yana, katılımcıların listesi, ileri gelen finansal kuruluşlar, profesyonel hizmet kuruluşları, teknoloji sağlayıcı firmalar, muhasebe, ticaret örgütleri ve çok sayıda birlik ve irtibat ofisleri ile genişlemiştir. Bu kısmi listedeki örgütlerin bir kısmı, XBRL ile ilgili ürünleri ve servisleri sunan XBRL Yönlendirme Komitesi'nde faaldirler⁶.

XBRL'in kronolojik tarihçesi özetle şu şekilde olmuştur⁷:

1998: Özel bir firmada CPA olarak çalışan Charles Hoffman tarafından XML'in finansal verilerin iletişiminde nasıl çalıştığı ile ilgili yaptığı bir çalışma ile ilk defa kaleme alınmış ve Hoffman tarafından, AICPA'nın yüksek teknoloji birimine yaptığı çalışmaları ve sonuçları bildirilmiştir. AICPA'nın yüksek teknoloji birimi tarafından ürün tanımlanarak, bir prototip projesi 1998 sonunda tamamlanmıştır.

1999: Prototip'in AICPA'ya sunulması ve araştırma için gerekli fonun sağlanmasından sonra, yönlendirme komitesi kurulup XML tabanlı bir finansal raporlama ile ilgili bir ürünün yaratılacağı duyurulmuş ve AICPA tarafından ilgili ilk toplantıya ev sahipliği yapılmıştır.

⁶ Bryan Bergeron, "ESSENTIALS of XBRL, Financial Reporting in the 21st Century", 2003, s.11

⁷ <http://www.xbrl.org/history.aspx> (07 Şubat 2010)

2000: XBRL, Morgan Stanley'in New York'taki ofisinde bir basın toplantısı ile kamuoyuna tanıtılmıştır. Teknik özelliklerin ilk versiyonunun ortaya çıkmasıyla teknoloji şirketleri XBRL'in alt yapısını oluşturan XML teknolojisini geliştirme ile ilgili açıklamalarda bulunmuşlardır. SEC Başkanı, Arthur Levitt, AICPA'nın sonbahar konseyinde XBRL'i onaylamış ve daha da geliştirilmesini tavsiye etmiştir.

2001: İngiltere'nin Londra şehrinde şubat ayında ve ABD'nin New Orleans şehrinde yapılan iki XBRL konferansında IASB⁸, Uluslararası Muhasebe Standartları ile ilgili sınıflandırmaların taslaklarını gözden geçirmek üzere sunmuştur. Morgan Stanley, finansal tablolarını etiketleyerek SEC'e XBRL formatında gönderdiğini açıklamıştır. On ülkenin temsil edildiği konferansların ikincisinde üye sayısı yüze çıkmıştır. XBRL, dünya web konsorsiyumu W3C ile uyumlu hale gelmiştir. Büyük defter için XBRL yaratılması için çalışmalar açıklanmış ve Avustralya'nın Sydney şehrinde yapılmış olan üçüncü XBRL konferansından sonra bir yandan Avustralya, Kanada, Almanya, IASB, Japonya Hollanda ve Birleşik Krallık birimleri şekillenirken bir yandan da, ABD'de anahtar konumundaki anahtar kuruluşlar XBRL'i tavsiye etmeye başlamıştır. Tüm bunları XBRL 2.0'in çıkması ve Bankacılık sektöründe XBRL'in pilot çalışmalarının yapılması takip etmiştir.

2002: Avustralya banka düzenleme kurulu olan APRA'nın, XBRL'i finansal verileri toplamada kullanmaya başlamış olduğunu duyurmasını, Microsoft'un finansal bilgilerini XBRL ile raporlayan ilk teknoloji şirketi olması takip etmiştir. Almanya'nın Berlin ve Kanada'nın Toronto şehrinde dördüncü ve beşinci XBRL konferansları yapılmıştır. Toronto'daki konferansa 13 ülke katılmıştır. XBRL'in uzaktan finansal verilere ulaşımı sağlamasını, Yeni Zelanda'da bir XBRL birimi kurulması ve Japonya'nın Tokyo şehrinde yapılan altıncı XBRL konferansı takip etmiştir. Bu konferansta Japonya Vergi Ajansı ile Tokyo Borsası'nın XBRL'i kullanmayı

⁸ International Accounting Standards Board – Uluslararası Muhasebe Standartları Kurulu.

planladıkları duyurulmuştur. XBRL'in kurulumunun basitleştirilmesi ve kredi risk değerlendirilmesi hizmetlerinde kullanılması için kurullar kurulmuştur. Uluslararası Muhasebe Standartları sınıflandırmalarının kullanımı ile ilgili ilk derin olarak etiketlenmiş tablolar açıklanmıştır.

2003: Hollanda'nın Amsterdam şehrinde yedinci XBRL konferansı yapılmıştır. Bankacılık ve teknik özellikler gibi XBRL gruplarının çalışmalarını geliştirmiş oldukları bu konferansa 21 ülkeden 260 kişi katılmıştır. FDIC, Birleşik Krallık Vergi İdaresi, Hollanda Vergi Otoritesi ve Danimarka Ticaret ve Şirketler Ajansı XBRL'i kullanmaya başlamış olduklarını açıklamışlardır. ABD'nin Seattle şehrinde yapılan sekizinci XBRL Konferansında, XBRL'in kullanımı ile ilgili yeni açıklamalar ve XBRL 2.1'in bittiğinin açıklanması konferansa damgasını vurmuştur. XBRL 2.1'in yayınlanmasını, FRTA 1.0'in (Financial Reporting Taxonomies Architecture - Finansal Raporlama Sınıflandırma Mimarisi) yayınlanması takip etmiştir.

2004: Kanada'da bir şirketin ilk defa XBRL ile sonuçlarını yayınlamasını XBRL İspanya ve XBRL Uluslararası komitelerinin kurulması takip etmiştir. Yeni Zelanda'nın Auckland şehrinde dokuzuncu XBRL konferansında yazılım şirketleri, kendi ürünlerini tanıtmışlardır. XBRL Birleşik Krallık komitesinin, Birleşik Krallık Genel Kabul Görmüş Muhasebe İlkelerine göre hazırlanan taksonomileri yayınlamasını, SEC'in komisyon dosyalamasında XBRL'i kullanmaya dair programını ilan etmiştir.

2005: SEC'in XBRL ile dosyalamada bir gönüllü program başlatmasını, XBRL'in sınıflandırma rehberi ve diğer anahtar teknik belgelerin yayınlanması takip etmiştir. ABD'nin Boston şehrindeki **"Daha iyi, daha hızlı, daha akıllı işletme raporlaması, XBRL'i kullanıyor"** temalı onbirinci XBRL konferansına canlı demolar ve XBRL kullanımına ait çözümler sağlayan ürünlerin tanıtımı damgasını vurmuştur. XBRL Fransa komitesinin kurulmasını takiben IASC Vakfı, Uluslararası Finansal Raporlama Standartlarına göre genel amaçlı sınıflandırmanın son

versiyonunu yayınlamıştır. Avrupa bankacılık üst kurullarının XBRL'i kullanmayı planladıkları haberlerini, Uluslararası XBRL komitesinin yeni büyük defter sınıflandırması, boyutsal taksonomi teknik özellikleri taslağını yayınlanması, Japonya'nın XBRL teknik özelliklerini bir endüstriyel standart olarak açıklaması, İspanya Borsası'nın XBRL'i kullanmaya başlaması, İrlanda merkezi istatistik ofisinin, ilk canlı XBRL kurulumunu yaratması, ABD'de SEC'in gönüllü XBRL kullanımını yatırım şirketlerine genişletmesi ile Çin ve Güney Kore'de XBRL'in kullanılmaya başlanması haberleri takip etmiştir.

2005 yılından bu yana, XBRL komiteleri 27'ye ulaşmıştır. Gerek ulusal ve uluslararası komitelerin ve gerekse de XBRL'i kullanan kuruluşlar, hem sayı olarak, hem de bu kuruluşların XBRL'i kullanımı, kapsam olarak genişlerken, yazılımcıların XBRL üzerine hazırlanmış yeni ürünler de sayı ve kapsam bakımından hergün gelişmeye devam etmektedir.

XBRL ile İlgili Teknik Bilgiler:

XBRL ile ilgili teknik bilgilerden önce, XML (extensible markup language) hakkında temel bilgileri şu şekilde özetlenebilir.

XML: Genişletilebilir biçimleme dili olarak tanımlanabilir. Yapılandırılmış bilgileri içeren web belgeleri için kullanılan bir dildir. Yapılandırılmış bilgidен kasıt içerik ve bu içeriğin oynadığı rol ile ilgilidir. Örneğin bir bölümün başlığındaki bir içerikle dipnotundaki bir içeriğin farklı olması gibi. Bir biçimlendirme dili bir belgeki yapılandırmayı tanımlamaya yarar. XML dilinin teknik özellikleri, bir belgeye biçimlendirme eklemekteki standart yolu tanımlar. HTML'de bazı sabit etiketler (tag) vardır. <h1> etiketinin birinci derece başlık olması gibi bir anlamı vardır, ama HTML'de bu sabit

etiketler haricinde ihtiyaç duyulan yeni etiketlerin tanımlanması XML tarafından yapılmaktadır.⁹

XML, bir bilginin yapılandırılması ve tanımlanmasını yapmak için kullanılır. XML, internet üzerinde kullanma amaçlıdır. XML, birbirinden tamamen farklı sistemler arasında veri alışverişini sağlayan bir yol olarak kullanılabilir.

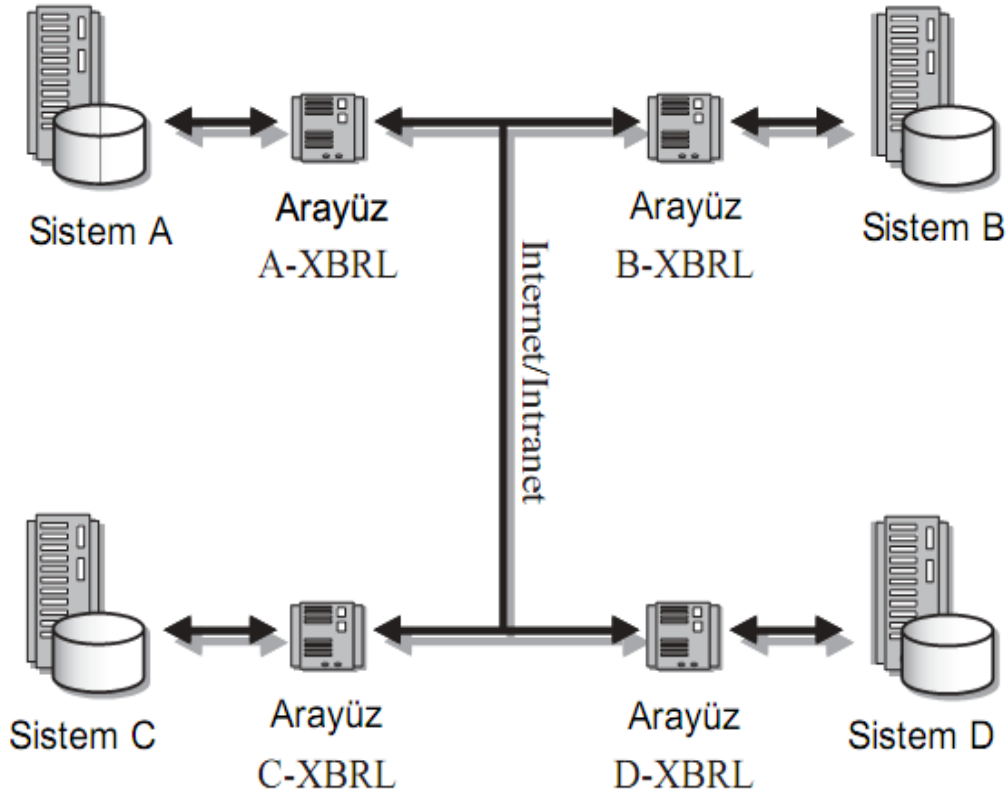
XML'in gelişmelerinin veya gelişen eklentilerinden biri, XBRL'dir. XBRL'in XML'den ayıran, XBRL sözlüğünün bir standartlar komitesi tarafından kurulmuş olmasıdır. XML bir dildir, XBRL gibi bir standart değildir. XBRL'in standart sözlüğünü kullanarak işletmeye ait işlemleri ve faaliyetleri standart bir şekilde tanımlanabilir ve raporlanabilir.

XBRL gibi XML tabanlı ortak bir standart üzerinden birbiriyle iletişim kuran raporlama sistemleri, özel olarak yapılmış, çoklu olanlar üzerinden iletişim kuranlara göre daha az karışıktır. XBRL kullanımı, birbirinden farklı raporlama sistemlerinin birbirlerini tanımasını basitleştirmektedir.

Şekil 1'de de gösterildiği gibi entegre edilecek raporlama sistemlerinin birbirleriyle ayrı ayrı uyumlu olmak yerine sadece XBRL ile uyumlu olmasına ihtiyaç vardır. İnternet üzerinden XML veya türevi tabanlı iletişimler, web hizmetleri olarak tanımlanabilir.¹⁰

⁹ <http://www.xml.com/pub/a/98/10/guide0.html?page=2#AEN58> , 07 Şubat 2010

¹⁰ Bryan Bergeron, "ESSENTIALS of XBRL, Financial Reporting in the 21st Century", 2003, s.10-13

Şekil 1

Kaynak: *Essentials of XBRL, Financial Reporting in the 21st Century'den Türkçeleştirme*

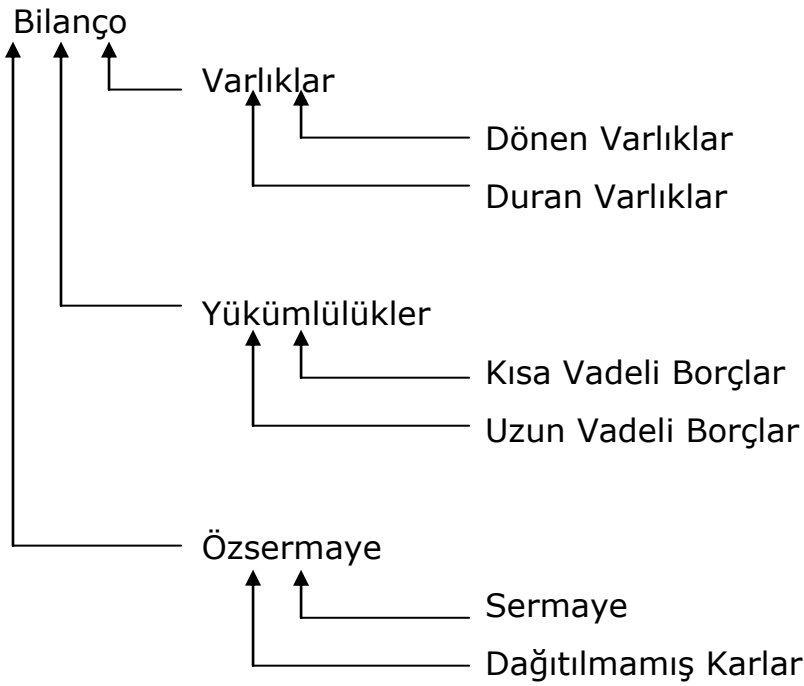
Daha önce değişik cümlelerle de belirtildiği gibi, XBRL, işletmeye ait raporların oluşturulması için bir dildir. Bu raporlar mali (bilanço, nakit akış tablosu, gelir tablosu ve özkaynak değişim tablosu) veya mali olmayan raporlar (performans ölçüleri, düzenleyici kurulların raporlama formları, kredi başvuruları ve istatistikler) olabilir. Bu işletme raporlarını çıkarmak için XBRL şartnamesinde iki tür belge tanımlanmıştır:

- Sınıflandırma Belgesi (taxonomy document)
- Örnek Belgesi (instance document)

Her belgenin ayrı bir görevi vardır ve ikisi birlikte bir işletme raporu meydana getimektedirler.

Sınıflandırma belgeleri, raporlanacak kavramları (concepts) tanımlarlar. Bir kavram, bir rapordaki temel bir bilgi parçasıdır. Sınıflandırma, kavramın tanımını da içerir ve kavramlararası ilişkileri tanımlar. Bununla birlikte, sınıflandırma, bu kavramlar için bir fiili raporlama içermez. Bir kavramın değerleri, örnek belgesindedir.

Örneğin, aşağıdaki gibi basit bir bilanço için bir sınıflandırma belgesi oluşturulabilir.

Şekil 2

Kaynak: <http://www.us.kpmg.com/microsite/xbri/train/86/86.htm> den

Türkçeleştirme (08 Şubat 2010)

Şekil 2’de, basit bir bilanço için kavramlar arası ilişkiler gösterilmiştir.

Yukarıda da bahsedildiği gibi, sınıflandırma belgesinde sadece kavramlar ve aralarındaki ilişkiler gösterilir, değerleri gösterilmez. Değerler, örnek belgesinin içinde yer alır. Şekil 3’te, bir bilanço örneği için bir örnek belge (instance document) gösterilmiştir.

Değerler		
Kavram (Sınıflandırmadan)	Değer	Tarih itibariyle
Kısa Vadeli Borçlar	90	31.12.2009
Dönen Varlıklar	150	31.12.2009
Uzun Vadeli Borçlar	25	31.12.2009
Duran Varlıklar	375	31.12.2009
Dağıtılmamış Karlar	120	31.12.2009
Sermaye	290	31.12.2009

Şekil 3 - Örnek Belge (instance document)

Kaynak: <http://www.us.kpmg.com/microsite/xbrl/train/86/86.htm> den
Türkçeleştirme (08 Şubat 2010)

Yukarıdaki bu sınıflandırma belgesi ile örnek belgesinin birleşmesinden bir işletme raporu ortaya çıkacaktır.

31.12.2009 itibariyle Bilanço		
Varlıklar		
Dönen Varlıklar	150	
Duran Varlıklar	375	
Toplam Varlıklar	525	
Yükümlülükler		
Kısa Vadeli Borçlar	90	
Uzun Vadeli Borçlar	25	
Toplam Yükümlülükler	115	
Özsermaye		
Sermaye	290	
Dağıtılmamış Karlar	120	
Toplam Özsermaye	410	
Toplam Pasifler	525	

Şekil 4 - İşletme Raporu

Kaynak: <http://www.us.kpmg.com/microsite/xbrl/train/86/86.htm> den
Türkçeleştirme (08 Şubat 2010)

Peki bir XBRL raporu için bilgi niye iki belgeye ayrılmıştır. İşletme raporunda en açık görünen bu raporun rakamlara dayanan bir bilgi olduğudur. Şekil 4'de Varlıklar 525 olarak raporlanmıştır. Tek başına 525

rakamı anlamsızdır. Varlıkların değeri olduğu için bir anlamı vardır. Aynı zamanda 31.12.2009'a ait bir rakamdır. Diğer bir neden ise, raporlamalarda tekrar kullanmak içindir. Her yeni bir bilanço oluşturulduğunda, sadece rakamlar değiştiği için sadece yeni bir örnek belgesi hazırlanması gerekir. Raporlama kavramları aynı kalacaktır. Aynı zamanda örnek belgeler aynı sınıflandırmadan kavramları kullandıkları için örnek dosyadaki rakamların karşılaştırılabilir oldukları bilinecektir.¹¹

XBRL ve Muhasebe ve Finansal Raporlamadaki Yeri ve Önemi:

XBRL'in finansal tablo yapıcıları ve kullanıcıları açısından faydaları ve avantajları XBRL International'ın web sitesinde aşağıdaki şekilde özetlenmiştir:¹²

XBRL, işletme raporlaması ve analizinin her aşamasında büyük avantajlar sunmaktadır. Avantajlar, otomasyon, maliyetlerde tasarruf, verilerin daha hızlı, daha güvenilir ve daha doğru kullanılmasında, gelişmiş analizlerde ve daha kaliteli bilgi ve karar vermede görülmektedir.

XBRL, finansal verileri üreten ve kullananları, kaynaklarını, genellikle zaman harcayan karşılaştırmalar, verilerin toplanması ve tekrar girilmesi ile ilgili elle yapılan maliyetli işlemlerden kurtarmasını sağlar. Böylece XBRL verilerinin geçerliliğini denetleyen ve ustaca idare eden yazılımlarla, güçlerini analizlere yoğunlaştırabilirler. Bir örnek verecek olursak, geçmişten belli başlı bir veriyi toplamak için saatler harcanırken, XBRL'de bu bir saniyeden az bir sürede olmaktadır.

İşletme verilerini toplayan hükümet kurumları, üst kurullar, ekonomi temsilcilikleri, borsalar, finansal bilgi şirketleri ve bunun gibi kuruluşlar ile

¹¹ <http://www.us.kpmg.com/microsite/xbrl/train/86/86.htm> (11 Şubat 2010)

¹² <http://www.xbrl.org/BenefitsAndUses/> (12 Şubat 2010)

muhasebeciler, denetçiler, şirket yöneticileri, finansal analistler, yatırımcılar ve kredi verenler gibi finansal verileri üreten ve kullananlara avantaj sağlayacaktır. Ayrıca XBRL'den fayda sağlayacaklara, muhasebe yazılım firmaları, finansal hizmetler sektörü, yatırımcı ilişkileri şirketleri ve bilgi teknolojisi sektörü de eklenebilir.

XBRL kullanımı, finansal raporlamanın uygulanmış bir standardizasyonunu işaret etmemektedir. Tam tersine bu dil, değişik ülkeler ve sektörlerdeki günümüzün tüm raporlama şekillerini destekleyecek kadar esnektir. Genişletilebilir olmasının anlamı, bireysel boyutlardaki örgütler seviyesindeki özel işletme gereksinimlerine ayarlanabilir olmasıdır.

Yine XBRL International'un başka bir sayfasında XBRL'in veri toplama, raporlama, veri kullanımı ve analiz açısından faydalarına ilişkin bilgilere yer verilmiştir:¹³

Her türlü örgüt, işletme ve finansal verilerinin işlenmesinde etkinliği arttırmak ve maliyeti düşürmek için XBRL'i kullanabilir. Çünkü XBRL genişletilebilir ve esnektir ve çok değişik gereksinimlere ayarlanabilir. İşletme verilerini hazırlayan, yayınlayan veya kullanan olsun, finansal veri arz zincirindeki tüm iştirakçiler, bundan fayda sağlayabilir.

XBRL'i kullanarak, şirketler ve diğer finansal veri ve işletme raporu üretenler, veri toplama işlemini otomatik hale getirebilirler. Örneğin, şirketin farklı bölümlerinden farklı muhasebe sistemlerinden veriler, eğer veri kaynakları XBRL'i kullanmak üzere ayarlandıysa, çabuk, ucuz ve etkin bir şekilde toplanıp montaj edilebilir. XBRL'de veriler, bir kere toplandıktan sonra, farklı alt başlıklarda bir çok veriyi kullanan farklı tipteki raporla, en az çalışma ile üretilebilir. Bir şirketin finans bölümü, örneğin, iç yönetim raporlarını, yayınlanacak finansal tabloları, vergi ve diğer üst kurul raporlamalarını ve hatta kredi verenler için kredi raporlarını çabuk ve

¹³ <http://www.xbrl.org/XBRLandBusiness/> (13 Şubat 2010)

güvenilir bir şekilde hazırlayabilir. Sadece verinin kullanımının otomatikleşmesi, zaman harcayan, hata yaratmaya eğimli süreçlerin bitirilmesini değil, aynı zamanda verilerin, yazılımca doğruluğunun kontrol edilmesi de sağlanabilmektedir.

Küçük işletmeler de, büyük işletmeler gibi, yetkili kurumlara verecekleri dosyalar ve raporlamalar için bilgilerin hazırlanmasında avantajlar sağlayabilirler.

XBRL’de hazırlanıp, elektronik olarak alınan verilerin kullanıcıları, bu verileri, kullanılması, zaman harcayan ve maliyetli karşılaştırmaları ve verileri tekrar girmekten kurtarabilecektir. Yazılım, anında datanın geçerliliğini kontrol edip, hataları ve eksikleri anında belirleyebilecektir. Ayrıca, tekrar kullanım için verilerin analiz, seçme ve işlenmesine yardım edebilecektir. İnsan emeğinin yerini, daha çok katma değerli analizler, daha güçlü gözden geçirme ve karar verme süreçleri alabilecektir. Bu şekilde yatırım analistleri daha az emekle ve verilerin seçimi ve karşılaştırılmasının büyük ölçüde basitleşmesiyle şirket analizlerinde derinleştirebileceklerdir. Borç verenler, masraflarını kısacak ve borç alanlarla işlemlerini hızlandırabileceklerdir. Düzenleyici üst kurullar ve resmi kuruluşlar, verileri daha öncesine göre daha verimli ve yararlı bir şekilde birleştirme, doğrulama ve gözden geçirme fırsatı bulabileceklerdir.

XBRL’in muhasebe ve finansal raporlamadaki yerini kavrayabilmek için Uluslararası Muhasebe Standartları Kurulu’nun (IASB), XBRL ile ilgili yaptığı çalışmaları aşağıdaki gibi özetlenilebilir.

XBRL ve Uluslararası Muhasebe Standartları Kurulu (IASB):

Uluslararası Muhasebe Standartları Komitesi Vakfı (IASC Foundation) XBRL Takımı, KOBİ’ler için UFRS de dahil olmak üzere UFRS için, UFRS

Sınıflandırması (IFRS Taxonomy) diye bilinen sınıflandırılmaların yapılması ve geliştirilmesinden sorumludur. UFRS Sınıflandırması, UFRS'ye göre hazırlanmış finansal verilerin dünya çapında değişim ve karşılaştırılmasında, elektronik kullanımın kolaylaştırılması için kullanılmaktadır.¹⁴

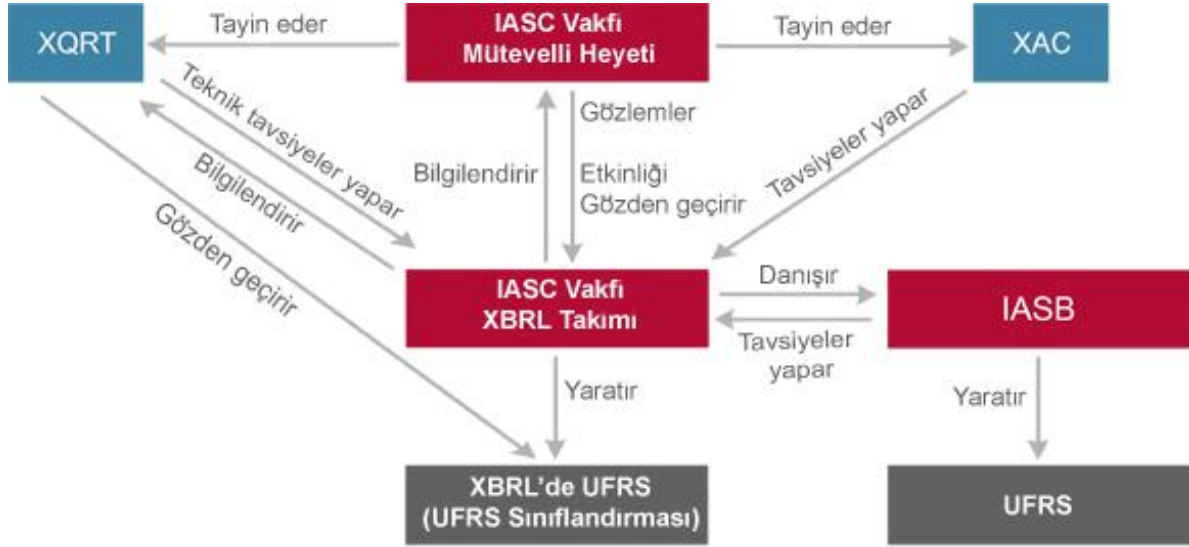
XBRL'de UFRS'ler	UFRS'lerin ciltli baskısı ile uyumlu lisansı ücretsiz UFRS Sınıflandırmaları	Ulaşma	XBRL'in UFRS'lerle birlikte kullanımının anlaşılmasının yayılması amacıyla ilgililere ulaşma faaliyetleri
Çeviriler	UFRS Sınıflandırmalarının bazı dillere çevrimi	Destek	Danışmanlık veya alan testleri yoluyla, analistler, hazırlayıcılar, düzenleyiciler ve kullanıcıların da dahil olduğu, UFRS Sınıflandırmasını uyarlamak isteyenler için destek hizmetleri
Resimlendirilmiş UFRS Sınıflandırılması	XBRL bilgisi gerekmeyen, UFRS Sınıflandırmalarının okunması kolay, görsel formatta görünümü	İşbirliği	<ul style="list-style-type: none"> - Diğer sınıflandırma geliştiricileri, - Birlikte Çalışabilir Sınıflandırma Mimarisi (Interoperable Taxonomy Architecture) gibi diğer uluslararası girişimlerle, - XBRL dilinin yaygınlaştırılması ve kullanımının desteklenmesi için çalışan yaklaşık 550 şirket ve temsilciliğinin üye olduğu kar amacı gütmeyen bir konsorsiyum olan XBRL International ile, - Muhasebe, finans ve XBRL yazılım geliştiricileri ile, - Uluslararası ilgililerle İşbirliği
UFRS Sınıflandırma Rehberi	Muhasebe ve XBRL teknoloji açısından UFRS'lerin nasıl kullanılacağı rehberi		
USMY	UFRS Sınıflandırmaları Modülleri Yönetimi UFRS Sınıflandırmalarının yapımında kullanılan UFRS Modüllerinin uyarlanması ve yönetilmesi sürecinde kullanıcılara rehberlik edecek çevrimiçi araçlar		
XBRL Güncellemesi	Uluslararası UFRS ve XBRL gelişmelerinin özetinin verildiği bir 3 ayda bir yayınlanan sirküler		

Şekil 5 - IASC Vakfı XBRL Takımının yaptıkları ve sağladıkları

Kaynak: <http://www.iasb.org/XBRL/XBRL.htm> 'den çeviri (24 Şubat 2010)

¹⁴ <http://www.iasb.org/XBRL/XBRL.htm> (13 Şubat 2010)

IASC Vakfı XBRL Takımı'nın amacı, UFRS'lerin uyumlu olarak kabulü ve uygulanmasının temini için, UFRS'lerin yayınlandığı dillerde ve yayınlanan UFRS'ler üzerinde yüksek kalitede UFRS Sınıflandırması sağlamaktır. UFRS Sınıflandırmalarının geliştirilmesi UFRS'lerin geliştirilmesiyle entegredir ve geniş uluslararası danışma ile biçimsel ve şeffaf bir resmi süreç sistemi ile geliştirilmektedir.¹⁵

Şekil 6 - IASC Vakfı XBRL Takımı ve Birlikte Çalıştığı Bölümlerle İlişkisi

Kaynak:

<http://www.iasb.org/The+organisation/About+XBRL/About+XBRL.htm>

den Türkçeleştirme (24 Şubat 2010)

XBRL takımı teknoloji ve finansal raporlama olmak üzere iki bölümden oluşur. Teknoloji bölümü, teknik XBRL uzmanlığı sağlamakta ve XBRL araçlarını geliştirmektedir. Finansal raporlama bölümü ise, UFRS'lerin XBRL formatında sunulmasında ihtiyaç halinde muhasebe alanında uzmanlık sağlamaktadır.

XBRL Takımı iki dış komite tarafından desteklenmektedir. Bunlar XAC (XBRL Advisory Council – XBRL Danışma Konseyi) ve XQRT (XBRL Quality Review Team – XBRL Kalite Gözden Geçirme Takımı).¹⁶

¹⁵ <http://www.iasb.org/The+organisation/About+XBRL/About+XBRL.htm> (24 Şubat 2010)

¹⁶ <http://www.iasb.org/The+organisation/About+XBRL/About+XBRL.htm> (24 Şubat 2010)

XAC (XBRL Advisory Council – XBRL Danışma Konseyi)'nin görevleri, amaçları ve şekillenmesi şu şekildedir:¹⁷

XAC'nin birincil görevi, Uluslararası Finansal Raporlama Standartları ile ilgili sınıflandırmaların geliştirilmesi ve kullanılmaya başlanması gibi XBRL faaliyetleri ile ilgili stratejik tavsiyelerde bulunmaktır.

XAC, IASC Vakfı XBRL takımının, kişilere, kurum temsilcilerine danışabileceği, yüksek kalitede sınıflandırmaların geliştirilmesini taahhüt eden bir forumun oluşmasını sağlamaktadır.

XAC'nin diğer önemli bir amacı, XBRL takımını UFRS sınıflandırmalarının tüm dünyada kullanılmaya başlanması ve uygulanması konularında desteklemektir. Bu, XBRL'in uygulandığı UFRS'leri destekleyen makalelerin basımı, ve aynı konuda halka hitap eden toplantıların düzenlenmesidir. Buralarda vurgulanan görüşler kişiseldir ve XAC'nin fikirleri olduğu izlenimi yaratılmamalıdır (bu amaç, XAC üyelerinin, sorunların ve çözümlerin daha iyi anlaşılmasına yardımcı olmak için XBRL takımının çalışmaları ile ilgili bağımsız eleştirel analizler yapmalarını engellemez).

XAC (XBRL Advisory Council – XBRL Danışma Konseyi) üyelikleri şu şekilde gerçekleşmektedir:¹⁸

XAC, sınıflandırma yüksek kalitede geliştirilmesi ile ilgili bireyler, kurum temsilcilerinden oluşmaktadır.

Üyelik, geniş bir coğrafik yayılan ve finansal tablo hazırlayıcıları, kullanıcıları, finansal analistler, yazılım şirketleri, üst kuruluş ve düzenleyiciler, akademisyenler, yatırımcılar ve profesyonel muhasebe

¹⁷ <http://www.iasb.org/The+organisation/About+XBRL/About+XAC/About+XAC.htm> (25 Şubat 2010)

¹⁸ <http://www.iasb.org/The+organisation/About+XBRL/About+XAC/XAC+members.htm> (25 Şubat 2010)

kuruluşlarından oluşan değişik fonksiyonel geçmişlere sahip üyelerin biraraya gelmesini sağlamaktadır.

Küresel finansal toplumda etkili kurum ve örgütlere, IASC Vakfı Mütevelli Heyeti tarafından resmi gözlemci statüsü verilebilir.

XAC'nin şu andaki üyeleri şunlardır:

- Bruno Tesnière [Başkan] (PricewaterhouseCoopers, Fransa)
- Christian Dreyer (CFA Enstitüsü, İsviçvre)
- Freda Evans (Johannesburg Borsası, Güney Afrika)
- Luca Filippa (Londra Borsası / İtalya Borsası, İtalya)
- Ralf Franck (DVFA – Yatırım Profesyonelleri, Almanya)
- Marc van Hilvoorde (Danışman, Hollanda Vergi ve Gümrük İdaresi)
- Bob Laux (Microsoft Şirket, ABD)
- Dr Joanne Locke (Birmingham Üniversitesi, Birmingham İşletme Okulu, Birleşik Krallık)
- Josef Macdonald (Ernst & Young Küresel)
- Gavin Marais (Deloitte, Güney Afrika)
- Thierry Nederlandt (Dexia Grubu, Belçika)
- Manuel Ortega (Avrupa Merkezi Bilanço Verileri Ofisi Komitesi, c/o İspanya Merkez Bankası eliyle, İspanya)
- Chris Rodgers (KPMG, Birleşik Krallık)
- John Turner (Corefiling, Birleşik Krallık)
- Liv Watson (IRIS, Hindistan)

Atanmış Gözlemciler:

- Japon Finansal Hizmetleri Temsilciliği, Ichiro Tsuchimoto tarafından temsil edilmektedir
- ABD Menkul Kıymetler ve Borsalar Komisyonu (SEC), David Blaszkowsky tarafından temsil edilmektedir

- Avrupa Komisyonu - DG İç Piyasa & Hizmetleri, Piotr Madziar tarafından temsil edilmektedir
- XBRL International, Tony Fragnito tarafından temsil edilmektedir
- Uluslararası Menkul Değerler Komisyonları Örgütü, Patrick Parent tarafından Fransız Finansal Piyasalar Otoritesi adına temsil edilmektedir.

XQRT (XBRL Quality Review Team – XBRL Kalite Gözden Geçirme Takımı)'nin görevleri, amaçları ve şekillenmesi şu şekildedir:¹⁹

XQRT'nin birincil amacı, XBRL Takımına, UFRS sınıflandırmasının kullanımında hem teknolojik ve hem de finansal raporlama açısından girdiler ve pratik tavsiyeler sağlayarak, en yüksek kalite seviyesinde başarıya ulaşması için, geliştirilmiş sınıflandırmaların gözden geçirilmesidir.

XQRT üyeleri:

- XBRL sınıflandırmasının geliştirilmesinde, proje yönetimi ve kalite kontrolünde yüksek tecrübeye sahiptirler.
- Farklı birçok konuyu ve UFRS'lerde ilk XBRL kullanılmaya başlanması ve uygulanmasından etkilenen profesyonel çıkarları yansıtır.

XQRT'nin diğer önemli bir amacı, XBRL takımını UFRS sınıflandırmalarının tüm dünyada kullanılmaya başlanması ve uygulanması konularında desteklemektir. Bu, XBRL'in uygulandığı UFRS'leri destekleyen makalelerin basımı, ve aynı konuda halka hitap eden toplantıların düzenlenmesidir. Buralarda vurgulanan görüşler kişiseldir ve XQRT'nin fikirleri olduğu izlenimi yaratılmamalıdır (bu amaç, XQRT üyelerinin, sorunların ve çözümlerin daha iyi anlaşılmasına yardımcı olmak için XBRL takımının çalışmaları ile ilgili bağımsız eleştirel analizler yapmalarını engellemez).

¹⁹ <http://www.iasb.org/The+organisation/About+XBRL/About+XQRT/About+XQRT.htm> (26 Şubat 2010)

XQRT'nin üyelik yapısı ve üyeleri şu şekildedir:²⁰

XQRT, UFRS sınıflandırmasının yüksek kalitede geliştirilmesi ile ilgili bireyler, kurum temsilcilerinden oluşmaktadır.

Üyelik, geniş bir coğrafik yayılan ve finansal tablo hazırlayıcıları, kullanıcıları, finansal analistler, yazılım şirketleri, üst kuruluş ve düzenleyiciler, akademisyenler, yatırımcılar ve profesyonel muhasebe kuruluşlarından oluşan değişik fonksiyonel geçmişlere sahip üyelerin biraraya gelmesini sağlamaktadır.

Küresel finansal toplumda etkili kurum ve örgütlere, IASC Vakfı Mütevelli Heyeti tarafından resmi gözlemci statüsü verilebilir.

Üyelik gönüllülük temellidir ve üyelerin ayda bir yapılan bir saatlik telefon tartışmaları ile genellikle Londra'da yılda bir yapılan iki günlük toplantılara katılma taahhüdünde bulunmaları beklenir.

XQRT Üyeleri:

- Roland Hommes [Başkan] (Rhocon, Hollanda)
- Cécile Buydens (Belçika Merkez Bankası, Belçika)
- Peter Calvert (XBRL Birleşik Krallık Ltd, Birleşik Krallık)
- Mark Creemers (Avrupa Bankacılık Üst Kurulları Komitesi, Belçika Merkez Bankası eliyle, Belçika)
- Thomas Egan (İşletme Finansı, Toptan Bankacılık, Standard Chartered Bank, Singapur)
- Don Geiger (IPSAS/IFAC, ABD)
- Elias-John Kies (EDGAR Online, ABD)
- Klaus Kretschik (ThyssenKrupp AG, Almanya)
- Robin Litjens (BDO CampsObers Audit & Assurance B.V., Hollanda)

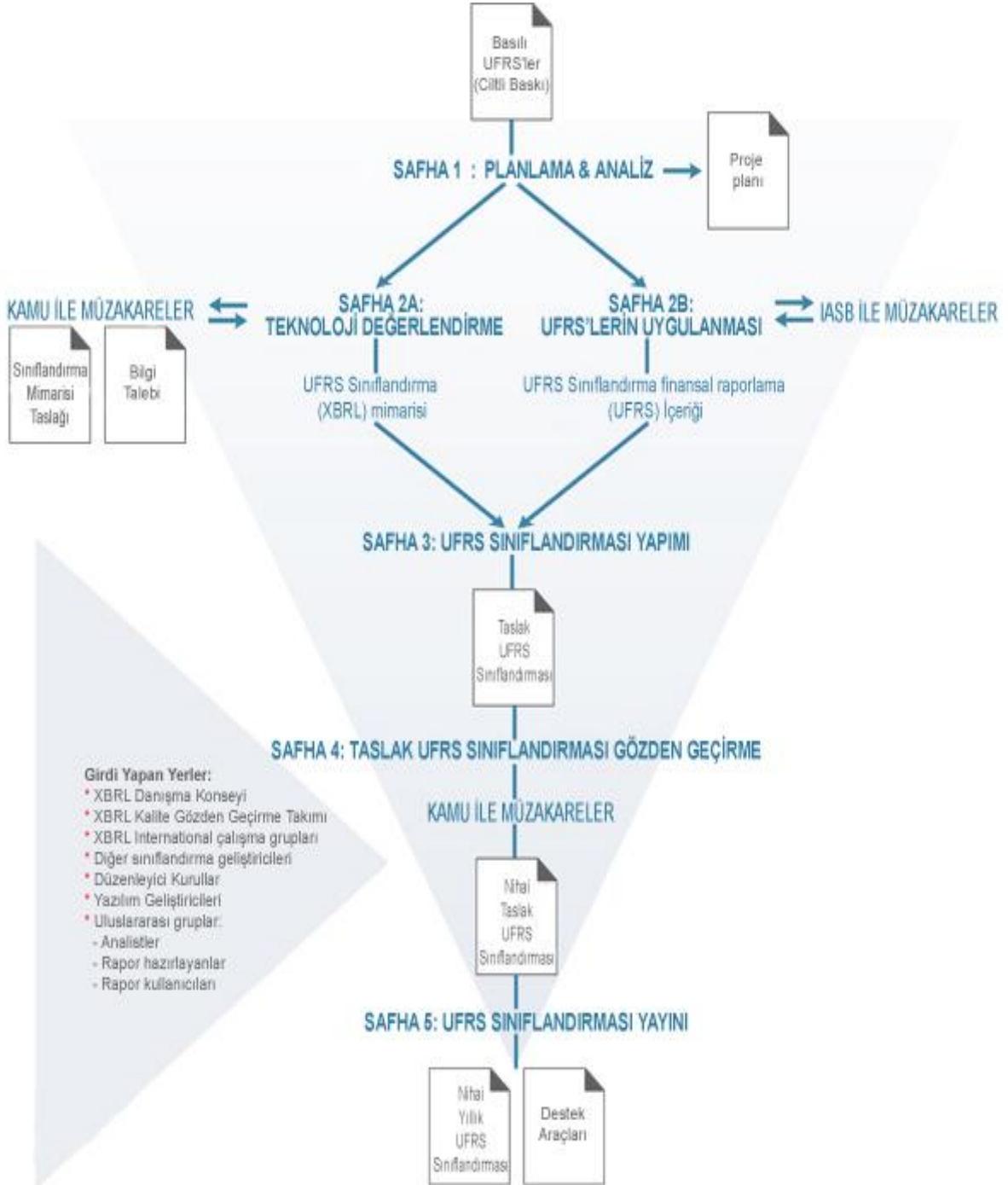
²⁰ <http://www.iasb.org/The+organisation/About+XBRL/About+XQRT/XQRT+members.htm> (26 Şubat 2010)

- James Luke (Ernst & Young Küresel)
- Gavin Marais (Deloitte & Touche, Güney Afrika)
- Victor Morilla Padial (İspanya Merkez Bankası, İspanya)
- Yossef Newman (Deloitte, ABD)
- Michal Piechocki (İşletme Raporlaması – Danışma Grubu, Polonya)
- Ana Cristina Seplveda Palavecinos (Securities and Insurance of Chile, Chile)
- Barry Smith (Barry Smith & Company, İrlanda)
- Robert M. Walters (Finansal Sistemler Otoritesi – Kanada Genel Murakıby Ofisi, Kanada)

Atanmış Gözlemciler:

- Japonya Finansal Hizmetler Temsilciliği, Atsushi Takeda tarafından temsil edilmekte
- ABD Menkul Kıymetler ve Borsalar Komisyonu (SEC), Walter Hamscher tarafından temsil edilmektedir
- XBRL International, Hugh Wallis tarafından temsil edilmektedir

XBRL’de UFRS’lerin sınıflandırılmasının aşamaları, her aşamada yapılan müzakereler ve UFRS’lerin sınıflandırılmasına girdi sağlayan kuruluşlar aşağıda yer alan Şekil 7’de bir diyagram ile gösterilmiştir.

Şekil 7: XBRL’de UFRS’lerin Sınıflandırılması Aşamaları

Kaynak:

<http://www.iasb.org/The+organisation/About+XBRL/About+XBRL.htm>

den Türkçeleştirme (27 Şubat 2010)

XBRL'in sağladığı avantajları, kişi ve gruplara göre sınıflandırılabilir.

XBRL ve Analistler:

Kurumsal bilgilerin, özellikle piyasanın ileri yönlü perspektifinin analizi, her zaman çok zaman tüketen bir iş olmuştur. Bu kısmen doğru ham verilerin toplanmasında harcanan emeğe ve kısmen de birincil verilere odaklanılıp, tarihi verilerin toplanması gerçeğinden kaynaklanmaktadır. Gelecekteki performansı öngörmek, değerlendirme ve kaçınılmaz olarak, daha geniş ve derin olarak finansal olmayan verilerden kaynaklanan işletmeyi harekete geçiren olguları anlamaya bağlıdır.

Bugünün profesyonel analistleri, veri toplamak ve bu verileri uygun modellere göre yeniden düzenlemek için oldukça büyük bir zaman harcamaktadırlar.

Gelecekte, işletmenin finansal durum ve ilgili performans tabloları XBRL'de hazır olduğu zaman, analistler çok çabuk bir şekilde işletmenin finansal ve finansal olmayan harekete geçiren olgularını birbirinden ayırabileceklerdir. Verileri daha hızlı elde edecekleri için analiz için daha çok veri yönetimi için daha az zaman harcayacaklardır. Yakın zamanda, XBRL'in genişletilebilir olması avantajının kullanılmasını sağlayacak birçok analitik aracın çıkacağı umulabilir. Bu, analistlerin farklılaştırıcı etkenlerin çok daha hızlı ve doğru bir şekilde bulmaları anlamına gelecektir.²¹

Lisanslı Finansal Analistler (CFA) de, XBRL konusunda çok yoğun çalışmalar yapmaktadırlar. Finansal Piyasaların Doğruluğu İçin CFA Enstitüsü, XBRL ile ilgili olarak yatırımcılara bir rehber olması için hazırladığı makalesinde, XBRL'in avantajlarını üç başlıkta anlatmaktadır:

²¹ <http://www.us.kpmg.com/microsite/xbrl/analysts.asp> (13 Şubat 2010)

Daha İyi – Gelişmiş Nitel ve Nicel Veriler:

XBRL, zorunlu hale geldikçe ve daha çok şirket finansal verilerini buna uyumlu formatta raporlamaya başladıkça tüm veri kullanıcıları bundan avantaj sağlayabileceklerdir. Manuel olarak verileri deşifre edenler, verileri direkt olarak orjinal raporlama kaynağından indirme kolaylığına sahip olabileceklerdir ki, bu da, verilerin yeniden düzenlenmesindeki insan hatasını ortadan kaldıracak ve ek etiketlenmiş verilerin modellere eklenmesini sağlayabilecektir. Verileri toplamak için çeşitli yazılımlar kullananlar, deşifre edilmiş verilerdeki hatanın azaldığını görebileceklerdir.

Daha Hızlı – Gelişmiş Zamanlılık:

Verilerin yeniden düzenlenmesi ihtiyacının ortadan kalkması ile, değerlendirme yapma süreci, çok daha hızlı bir şekilde olabilecektir. Bilgiyi elektronik olarak işlemenin bir standart olduğu günümüzde, analistler ve yatırımcılar modellerinin geçerliliğini test etmek ve stres testleri yapmak için ek zamana sahip olabileceklerdir. Verilerin toplanmasından tasarruf edilen zamanın, verilerin değerlendirmesine aktarılmasıyla, yatırım karar verme, tahmin ve tavsiye süreçleri daha da gelişebilecektir.

Daha Ucuz – Gelişmiş Erişim:

Finansal bilgiler, internette şirket raporlarından veya yüksek seviyedeki veri sitelerinden ücretsiz olarak hazır bulunduğu için daha ucuzun ne anlama geldiğini anlamak zor olabilir ama profesyonel yatırımcı ve analistler için bu ücretsiz veriler, tamamen ücretsiz olmamaktadır. Maliyet faktörü, üçüncü şahıslardan verilerin parayla satın alınması, kaynak dosyalarından verilerin çıkartılması veya verilerin, modellere elle girilmesinin yarattığı maliyetlerle birlikte gelmektedir. XBRL, kurumların veri toplamaya ayırdıkları kaynaklarını veri analizine aktarmalarını sağlayabilmektedir. Bu değişiklik, firmalar için, diğer ek şirketlere yatırım

yapmak üzere araştırma kapsamının genişletilmesi fırsatını sağlayabilecektir.²²

XBRL ve Düzenleyici Üst Kurullar:

Bilindiği gibi düzenleyici kurullar, şirketlerin finansal ve performans bilgilerini toplayarak, bu şirketler hakkında kanuni yetkileri dahilinde etkin düzenleyici kararlar almakta ve tüketiciler ile üçüncü şahıslar üzerindeki riskleri azaltmak ve yönetmek için düzenleyici uygulamalar yapmaktadırlar. Bir bankanın performansı, mevduat verenler ve ekonominin tümünü etkiler, bir nükleer enerji tesisinin performansı ekonomiyi olduğu gibi yerel halkı da etkilemektedir. Düzenleyici kurullar bu üçüncü şahıslara olan riskleri, tanımlamak, azaltmak, gözlemlemek ve gerektiği taktirde yönetmek için vardırırlar. Örneğin, menkul değerler düzenleyici kurulları, şeffaflık ölçülerini kullanarak, finansal tabloların piyasada serbestçe erişilir olmasından emin olmak ve bu şekilde diğer piyasa katılımcılarının uyumlu davranışlarını sürdürdüklerinden emin olmak isterler. Ne şekilde düzenleyici otorite stratejisi olursa olsun, düzenleyicilerin büyük çoğunluğu şirketlerin, ana finansal durum tablolarını da içeren geniş çerçevede raporlamalar yapmalarını isterler. Bu veri toplama ver analizleri:

- **Zamanında**, yani, ölçülme zamanından kısa bir süre içinde;
- **Doğru**, yani, veri hata ve sapmalarından arındırılmış ve açık manipülasyonlar için test edilmiş;
- **Alakalı**, yani, verilerin tanımların ve aralarındaki ilişkilerinin güncel ve işletmenin çalışması ile ilgili verilerle sıkı sıkıya ilişkili;
- **Verimli**, yani, toplanan verilerin değerinin toplama maliyetiyle orantılı,
- **Esnek**, yani, zaman içinde değişen veri ihtiyacını karşılayabilecek şekilde,

²² <http://www.cfapubs.org/doi/pdf/10.2469/ccb.v2009.n3.1> (13 Şubat 2010)

- **Pratik**, yani, veriyi sağlayanın yükünün, düzenleyicinin etkin olarak düzenleme görevini yapmasına yeterli olacak şekilde güncel olmasını sağlama şartıyla en aza indirgenmiş olması gerekmektedir.

XBRL'in hali hazırda bu alanda etkisi bulunmaktadır. Tüm dünyadaki düzenleyici kurulların elindeki veri koleksiyonlarının gelişimine, veri tanımları, veri erişimi, değişimi ve maliyetler açısından yardımcı olmaktadır. XBRL, düzenleyici kurullar arasında ve bir veya birden fazla resmi kuruma bilgi sağlamak zorunda olan şirketler için önemli avantajlar sağlayan gerçek bir standart olarak dengeyi sağlamaktadır.²³

XBRL'i raporlama için seçerek, düzenleyici kurullar ve diğer otoriteler şu avantajları sağlamaktadır.²⁴

- Verinin, düzenleme ve yeniden formatlama veya çeviri için emek harcama gerekmeden otomatik olarak sistemlere girilmesi,
- Rutin görevlerin otomatikleştirilerek maliyetlerin önemli ölçüde düşmesi,
- Raporlamalar ile ilgili sorunların çabuk ve otomatik olarak tanımlanması,
- Verilerin çok daha çabuk, verimli ve güvenilir bir şekilde analiz edilmesi ve karşılaştırılması. Doğrulama ve analizde kullanılan yazılımların kullanımından elde edilecek faydalar.
- Olduğundan çok büyük bir hız ve güvenle, verileri ve faaliyetleri gözleme ve bir yargıya varma.
- Verilerle uğraşmaktan ziyade, emeği, analizler, karar verme ve karşı taraflarla ilişkiler kurmak için harcayabilme.
- Karşı taraflara çok daha hızlı ve odaklı olarak cevap verebilme.
- Düzenleyici kurul dosyalama süreçlerinde verimlilik ve tasarrufun artırılması.

²³ <http://www.us.kpmg.com/microsite/xbml/regulators.asp> (14 Şubat 2010)

²⁴ <http://www.xbml.org/Regulators/> (14 Şubat 2010)

XBRL'in yatırımcılar açısından önemi, bir önceki SEC (Securities and Exchange Commission) Başkanı Christopher Cox tarafından, 10 Temmuz 2008'de, Etkileşimi Veriler Üzerine Uluslararası Yuvarlak Masa Toplantısı'nın açılış konuşmasında şöyle açıklanmıştır:²⁵

"Etkileşimli verilerin, adeta finansal bilginin barkodları gibi işlev gören veri etiketleri yazmak için kullanılan XBRL ismi verilen bir bilgisayar dilini kullanarak, işlenmesi kesinlikle ilginç bir gelişme. Ama bundan daha da ilginç olanı günümüzde, sıradan bir yatırımcı, 6, 12 veya 24 şirketin finansal sonuçlarını çok büyük bir emek olmadan karşılaştıramazken, yakın gelecekte, herhangi bir finans web sitesinde, muhtemelen ücretsiz ve çok kolay olabilecektir.

Bundan daha da heyecan verici olarak sıradan yatırımcı, sadece Amerikan şirketlerini değil, dünyadaki şirketleri de karşılaştırebiliyor olabilecektir. Bu, etkileşimli verilerin, en az 30 dilde birbirine uydurulması ile olacak ve dünyadaki her büyük piyasada tanıtılabilecektir. Bugün, Tokyo Borsasındaki yıllık raporlardan finansal özetler sağlayan XBRL veri etiketleri, Amerikan Federal Mevduat Sigorta Şirketi tarafından kullanılmaktadır".

XBRL ve Bankalar, Borç Verenler:

XBRL ile bankaların ve diğer borç veren kuruluşların kredi departmanları aşağıdaki avantajlara sahip olabileceklerdir:

- Verilerin, otomatik raporlama ile daha çabuk ve güvenilir bir şekilde elde edilmesi,
- Verilerin işlenmesi maliyetlerinin düşürülmesi,

²⁵ <http://www.sec.gov/news/speech/2008/spch061008cc.htm> (15 Şubat 2010)

- Finansal bilgilerin karşılaştırma ve analizinin, otomatikleşmiş süreçlerin kullanılarak, tam, verimli ve daha güvenilir yapılması,
- Finansal performansın daha çabuk ve verimli takip edilmesi
- Daha güvenilir ve hızlı bir şekilde karara varılarak, müşterilere daha hızlı cevap verilmesi.²⁶

Ticari kredi döngüsündeki harcanan zaman ve emeğin en büyük kısmı hesapların elle işlenmesidir. Bilgilerin her tekrar düzenlenmesinde işlem zayıflamakta ve kaçınılmaz olarak hatalar meydana gelmektedir. Manuel emeğin azaltılması, kredilerin değerlendirilmesinde verimlilik ve etkinlik için en önemli faktörlerdir. Bankalar, veri işleminde çok daha zaman harcayacaklarından analiz seviyesindeki artış, farkedilebilecek ve iş süreçlerindeki maliyetlerin düştüğü, görülebilecektir. Karşılaştırma yapabilme ve müşterilerin finansal performanslarının daha sık bir şekilde gözden geçirilmesi, bankacılar ve müşteriler için XBRL'in avantajlarıdır.²⁷

XBRL ve Vergi Otoritesi:

XBRL, özellikle kurumlar vergisi beyannamesi verenlerin maliyetlerinde ilk bakışta daha az maliyet gerektiren bir sistem olduğu gibi, daha uzun vadeli bakarsak, avantajları daha fazladır. Şirketlerin elektronik olarak vergilerini raporlamaları seçecekleri herhangi bir sistem, bazı uyarılama yükleri yaratacaktır. Ayrıca piyasadaki vergi hazırlama yazılımı ve muhasebe yazılımı üreten yazılımcılar için de yük yaratacaktır. Hali hazırda beyannameyi kağıda yazdıran sistemin vergi otoritesinin formatlarına göre veri gönderebilmesi için formlardaki kategorilerin aynı yerlere gelmesi için doğru şekilde ayarlanması gerekmektedir. Elektronik dosyalama sisteminde veya vergi kanunlarında küçük bir değişiklik bu ayarlamaların tekrar baştan yapılmasını gerektirecek ve parasal ve zamansal yük getirecektir. XBRL ile bu yükler daha az olabilecektir. XBRL'in vergi

²⁶ <http://www.xbrl.org/BankingLoans/> (16 Şubat 2010)

²⁷ <http://www.us.kpmg.com/microsite/xbrl/lender.asp> (16 Şubat 2010)

otoritesine avantajları, kurumsal beyannameleri verenlere de avantaj getirebilecektir. Örneğin, vergi idaresinin sahadaki denetçisi, vergi idaresi içinde ve kurumlar vergisi bölümü personeli ile destekleyici bilgilere ulaşmak için harcayacağı zaman, XBRL ile azalabilecektir. Bu denetçinin gözden geçirmesinin daha az zamanda bitirmesini sağlayacaktır. Bu vergi denetçisinin yanı sıra kurumlar vergisi bölümünün personelinin de zamandan tasarruf etmesini sağlayabilecektir. Burada sorun XBRL'i uygulamanın bir maliyet getirip getirmediği değil, vergi otoritesinin istediği, isteyebileceği veri formatlarıyla ilgili, özellikle XBRL ile ilgili olarak, bir zorluk olup olmadığıdır. Böyle bir zorluğun olmadığı söylenilebilir. XBRL, basit olarak, bir muhasebe veya vergi yazılımı uygulamasının amaçları için diğer XML tabanlı formatların yapabileceğinden farklı değildir. Anahtar fark, XBRL'in üzerinde geniş olarak anlaşılmış olmasıdır.²⁸

XBRL ve Denetçiler (İç Denetim ve Bağımsız Denetim):

Uluslararası İç Denetçiler Enstitüsü (IIA), 24 Kasım 2008 tarihli bülteninde, bünyesinde Deloitte ile gerçekleştireceği, IFRS ve XBRL eğitimleri ile ilgili duyurusunda şu cümlelere yer vermiştir:

“Sermaye piyasaları küreselleştikçe ve birleştirilmiş finansal raporlama standartlarına geçildikçe, organizasyonlar, UFRS ve XBRL ile ilişkili değişikliklerden doğan zorluklar ve fırsatlarla karşı karşıya geleceklerdir.”²⁹

“Finansal raporlamada bir devrime, örnek bir değişime tanıklık ediyoruz. Bu değişiklikler iç denetim için beklentileri arttırıyor.”³⁰

²⁸ <http://www.xbrl.org/Business/Regulators/Hamscher-Taxation-Case-XBRL-2002-08.pdf> (17 Şubat 2010)

²⁹ <http://www.theiia.org/theiia/newsroom/news-releases/?search=xbrl&C=1906&I=8039> (18 Şubat 2010)

³⁰ <http://www.theiia.org/theiia/newsroom/news-releases/?search=xbrl&C=1906&I=8039> (18 Şubat 2010)

IIA'nın Araştırma Vakfı'nın Gianluca Garbellotto'ya hazırlattığı, "XBRL, İçinde İç Denetçiler İçin Neler Var" konulu çalışmada XBRL'in iç denetçiler için önemi ve yarattığı fırsatlar şu şekilde anlatılmaktadır: ³¹

XBRL'in dünyadaki düzenleyici kurullar tarafından kullanılmaya başlanmasını etkileyen faktörler, yayın ve analizde getirdiği işlem verimliliği, bilgi şeffaflığı ve önemli maliyetleri düşürme özellikleridir. Bunlar açıkça iç ortam için de anahtar konumundaki işlemler ve faydalardır. Bu sebeple, XBRL, hem bu faydaları sağlamak ve hem de dış raporlama istekleri ile uyumu sağlamak ihtiyacının giderilmesi açısından kurumsal bilgi sistemleriyle içiçe çalışır hale getirilmelidir.

Şirket yönetimleri, raporların tam ve doğru olarak XBRL formatından üretilmesi ile ilgili bir sorumluluğa sahiptir. İç denetçiler, XBRL'in uygulanması ve XBRL'in uygulama ve çevirim sürecine dair objektif bir güvencenin verilmesinde yönetime yardımcı olabilirler. Bunun için, iç denetçiler, öncelikle, bu yeni etkileşimli raporlama formatını anlamalı, bununla ilgili şartları yerine getirmeli, değişik uygulama yaklaşımlarının lehte ve aleyhte yönlerini anlamalıdır.

Düzenleyici kurulların isteklerini tam tamına karşılayabilmek, XBRL uygulamasında değişik yaklaşımlar olduğunun farkında olunmasını ve işletmenin bir birimindeki küçük bir işlemde, bir grubun finansal tablolarının ve yönetim raporunun sunulmasına kadar tam uyum ve raporlama işleminin getirdiği değerlerin anlaşılmasını sağlayacaktır. Bu kişinin, XBRL'i kurumunun iç ortamında çalışır hale getirerek, bir zorunluluğu, bir fırsata dönüştürmesini sağlayacaktır. İç denetçiler için diğer fırsatlar şu şekilde sayılabilir:

³¹ <http://www.theiia.org/download.cfm?file=95560> (18 Şubat 2010)

- İstatistiksel testlerin yüzde yüz doğru ve uygun veri ile yapılması ve devam eden bir iç denetim/gözlem modeline geçiş için şartların sağlanması.
- Manuel müdahalelerin azaltılması veya tamamen yok edilmesinin sağlanması ve genel risk seviyesinde önemli bir azalmayı sağlayacak, merkezi ve standart işletme kurallarının uygulanmasının sağlanması.
- Farklı, hedefine yönelen ve dış denetçilerle verimli iletişim ve işbirliği fırsatını yaratan, standartlaştırılmış bir veri modeli üzerinde çalışmanın ve çok kolay ve sürekli bir şekilde paylaşılabilir kontrol ve analitik incelemelerin sunulmasının yolunu açacaktır.
- Kurumsal iç kontrol ve süreçlerin, yeni bir bilgi sistemine olabildiği kadar hızlı ve verimli olarak genişletilmesi ihtiyacının olduğu durumlarda, güvenilebilir, standartlaştırılmış, ve hızlı bir şekilde konuşlandırılabilir modeller sunmaktadır. Aynı şekilde, standartlaştırılmış, paylaşılabilir ve uygulanabilir bir iç denetim programı bir işletme birleşmesinde bir başarı anahtarı olabilir.

Uluslararası Denetim ve Güvence Standartları Kurulu (IAASB), Ocak 2010, aylık Sorular ve Cevaplar isimli yayınında, XBRL'in finansal raporlama ile ilgili faydalarını şu şekilde anlatmaktadır:

XBRL'in kullanımının işletme bilgilerinin hazırlanma, analiz ve iletişimde faydalar yaratması beklenmektedir. Finansal verilerin sağlanması ve kullanılması konusunda bilginin doğruluğunun artırılması ve maliyetlerin düşürülmesi yönünde avantajlar sunmaktadır. XBRL, günümüzde birçok ülkede pratik olarak kullanılmakta ve XBRL'in uygulanması tüm dünyada yayılmaktadır.

Bilgilerin XBRL formatında paylaşılması, finansal verilerin daha hızlı işlenmesini, hata şansının düşürülmesini ve bilginin otomatik olarak doğrulanmasını amaçlamaktadır. Yatırımcılar, analistler, finansal kurumlar ve düzenleyici kurullar gibi finansal veri kullanıcıları, veriler XBRL

formatındaysa, finansal verileri, daha hızlı ve verimli bir şekilde alabilir, bulabilir, karşılaştırabilir ve analiz edebilirler. XBRL, verileri değişik dillerde ve değişik muhasebe standartlarında işleyebilir. Farklı gereksinimlerin karşılanmasına uygun hale getirilebilir.

XBRL tarafından sunulan avantajlar için duyulan ihtiyaç, her zaman daha geniş, uygun zamanda üretilmiş, kolay kabul edilebilir bir formda ve muhtemel ihtiyaçlara göre tasarlanmış finansal ve finansal olmayan bilgiler için duyulan bilgi arz zincirine duyulan ihtiyaç ile desteklenmektedir. Bu ihtiyaçları cevaplayabilecek, raporlama döngüsünün hızlandırılması ve daha fazla, daha tekrardan kullanılabilir bilginin maliyet etkin bir şekilde sağlanması XBRL'in bir kabiliyetidir.

XBRL, geleneksel finansal raporlama modellerinde bir zenginleşme sağlamaktadır. Standart finansal tablolardan daha fazla veri sağlamamakta ancak, verileri bilgisayarların sıralayabileceği, gruplayabileceği ve kategorize edebileceği bir formatta sağlamaktadır.

XBRL, finansal tabloların, dağıtım mekanizmasını geliştirirken ve görünümünü değiştirirken, anlamlarında bir değiştirmez. Bununla birlikte, XBRL örnek belgelerinde (instance document) sağlanan finansal bilgiler, XBRL dosyaların yaratılmasında veriye uygulanan sınıflandırmanın doğruluğu, uygunluğu ve tamlığına ve tabandaki finansal veriye bağlıdır.

IAASB, Mart 2009'da, XBRL ile ilgili proje tekliflerini kabul etti ve XBRL etiketlenmiş veri kullanıcılarının ve diğerlerinin, ihtiyaçlarının belirlenmesi için bir müzakare süreci başlatmıştır. Bu müzakereler, IAASB'nin, kamunun faydasında olup olmadığının ve bir ihtiyaç olup olmadığının tesbitinde XBRL'i hedef alan bir resmi bildirim yapıp yapmayacağına yardımcı olacaktır.

XBRŞ Görev Gücü, hali hazırda, ulusal standart kurucularla, XBRL International'ın Güvence Çalışma Grubu'yla, IFAC üye kurullarıyla ve diğer XBRL girişimlerinin geliştirilmesindeki bölgesel organizasyonlarla temas halindedir. Bu resmi olmayan müzakerelerden elde edilen bilgiler, daha resmi bir müzakere ortamının 2010 ortasında gelişmesine yardımcı olacaktır.³²

XBRL ve Muhasebe Meslek Mensupları:

Avrupa Muhasebeciler Federasyonu (FEE), Aralık 2009 tarihli Politika Durumu isimli bülteninde, XBRL'e niye ihtiyaç duyulduğunu ve FEE'nin XBRL ile ilgili pozisyonunu açıklamaktadır:³³

Finansal bilgileri sunan ve internet üzerinde tarihsel anlamda bu bilgileri sağlayan düzenleyici kurulların da içinde olduğu, birçok organizasyon bulunmaktadır. Günümüzde kamunun kullanması için internette sunulan finansal bilgiler, web tarayıcıları için evresel dil olan pdf veya html gibi standart formatlardadır. Pdf ve html, ilgili tarafları fiziki yerleri neresi olursa olsun, uygun finansal bilgiye kolayca ulaşmalarını sağlayan statik formatlardır. Bununla birlikte, pdf ve html, finansal bilgilerin değişimini sağlamaz veya sadece "kopyala ve yapıştır" şeklinde bir değişim sağlamaktadır. Bu statik formatlar bir tek raporlamaya erişim gereksinimi duyan bir kişi bilgileri sayfasayfa okumak anlamına gelmektedir. Verilerle daha ileri bir etkileşim, kes ve yapıştır veya bilginin yeniden düzenlenmesi ve daha ileri kullanım için uygun formata dönüştürülmesi ile mümkün olabilmektedir. Birçok raporlamaya, özel bir amaca yönelik olarak erişilme ve okuma ihtiyacı olabilir. Örneğin, 10 yıllık bir dönem için 10 firmanın gelirlerinin karşılaştırılması için kullanıcı 100 farklı raporlamaya erişime

³² <http://web.ifac.org/media/publications/0/xbrl-the-emerging-landscape/xbrl-the-emerging-landscape.pdf> (19 Şubat 2010)

³³ <http://www.fee.be/fileupload/upload/Auditing%20and%20Financial%20Reporting%20PS%20I%20XBRL%20-%20Impact%20on%20Accountants%20and%20Auditors%2009121812200946946.pdf> (20 Şubat 2010)

gereksinim duyacak, her birini gerekli bilgi için araştıracak ve eğer bulduysa, uygun bilgiyi alıp çıkaracaktır. Bu suretle, istatistiksel verilerin analiz edilmesi veya daha ileri bir işlem için uygun yazılım paketlerine konulması için toplanması, külfetli, pahalı ve hataya eğimlidir. Bu formatlar aynı zamanda şirketlerin, vergi iadesi almak ve finansal kuruluşlar için hazırlayacakları raporlamaları için çok az faydaya sahip bulunmaktadır.

Bununla birlikte, bu şekilde dinamik olarak oluşturulan bilgilerin, sonrasında otomatik olarak uygun veri yığını etkileşimli olarak kullanılması ile özünde var olan kullanım maliyetlerinden sakınılması ve kalitenin yükseltilmesi olasıdır.

Ayrıca, elektronik posta gönderen birinin, elektronik postaların arkasındaki teknolojiyi anlamasının gerekmediği gibi, XBRL'le hazırlanmış finansal tablo hazırlayıcı ve kullanıcılarının XBRL'i anlaması gerekli değildir. Gerçekte, XBRL, insanlardan ziyade, bilgisayarlar tarafından yazılmak ve okunmak üzere tasarlanmıştır. Bununla birlikte, bir muhasebeci için, XBRL'in sunulacak finansal raporlara düzgün uygulandığından emin olacak kadar teknik beceri gereklidir. Bu sebeple, XBRL'in düzgün kullanımını sağlayacak bazı önemli eğitim ve alıştırmalar bulunmaktadır.

zet olarak, XBRL'i kullanmak, finansal bilgilerin toplanma ve sunulması sürecinin akışındaki, tekrarlanan veri girişlerini, karşılaştırmaları, transfer ve aktarımları elimine etmektedir. Finansal verilerin yatırımcılar, analistler, finansal kurumlar ve düzenleyiciler gibi kullanıcıları, eğer veriler XBRL formatında ise, daha hızlı ve verimli bir şekilde bu verileri alabilir, bulabilir, karşılaştırabilir ve analiz edebilirler.

Sonuç:

Yukarıdaki gerek akademisyenlerin, gerek düzenleyici kurul mensuplarının, gerekse de meslek mensuplarının ve XBRL ile ilgili diğer kişilerin açıklamalarından da anlaşılacağı gibi XBRL, muhasebe mesleği ve finansal raporlama için yeni bir çığır açmaktadır.

XBRL, sadece neredeyse sıfır hata içeren, çok daha az maliyetle hazırlanmış finansal bilgiyi daha hızlı bir şekilde sunulmasını sağlamakta kalmamakta, bu finansal bilginin analizinin çok daha derin yapılabilmesini ve bir şirkete ait finansal bilgilerin hem kendi tarihsel verileriyle ve hem de dünya çapında diğer şirketlerle çok hızlı bir şekilde karşılaştırılabilmesini sağlamaktadır. Sadece küresel anlamda şirketlerarası bu kadar hızlı bir karşılaştırma yapılması bile, ekonominin küresel anlamda büyümesine çok büyük bir katkı yapacaktır.

XBRL'in etkileyeceği gruplara ve kurumlara yaptığı etkiye bakıldığında, menfi bir etki olmadığını, tüm gruplara ve kurumlara daha az maliyet, daha az külfet, daha hızlı, daha hatasız ve daha eksiksiz, daha geniş karşılaştırılabilir bir bilgi sağladığı görülmektedir.

XBRL konusu akademisyenlere, gerek teknik ve gerekse de sosyal birçok çalışma olanağı ve seçeneği sağlamaktadır. XBRL'in etkilediği her grup ve kuruma yaptığı etkilerin derinlemesine araştırılması gerekmektedir. Örneğin, XBRL'in bağımsız ve iç denetçilere olan etkilerinin incelenmesi başlıbaşına çok derin bir konudur. Zira, XBRL'in denetçilere katacaklarının derinlenmesine incelenmesinin yanısıra, denetçilerin, XBRL örnek belgelerinde (instance document) sağlanan finansal bilgiler, XBRL dosyaların yaratılmasında veriye uygulanan sınıflandırmanın doğruluğu, uygunluğu ve tamlığı konularında, XBRL'e katacaklarının incelenmesi de büyük bir önem arz etmektedir.

XBRL'in genişletilebilir olmasının anlamı, XBRL'in gelecekte yapabileceklerinin ve sağlayacağı faydaların çok daha fazla olacağını göstermektedir. Yukarıda da değinildiği gibi, XBRL'in genişletilebilir olması avantajının kullanılmasını sağlayacak birçok analitik aracın çıkacağını umabiliriz.

Türkiye olarak, XBRL'in yarattığı faydalardan yararlanabilmek için XBRL'in Türkiye'de kullanılması gerekmektedir. Bu çalışma sırasında yapılan araştırmalardan edinilen bilgiye göre Türkiye'de bazı devlet kurumlarındaki uzmanların XBRL ile ilgili bir takım çalışmaları olduğu görülmekle birlikte, XBRL'i bir standart olarak kabul eden bir devlet kuruluşu, üst kurul veya düzenleyici kuruluşa rastlanılmamıştır. Türkiye özellikle, UFRS konusunda, dünyadaki gelişmeleri yakından izleyen bir konumdadır. IASB'nin UFRS'lerde XBRL'in kullanımı ile yaptığı hazırlıklar ve XBRL'de UFRS'lerin Sınıflandırması, Türkiye için yakından takip edilmesi önem arzeden bir süreç haline gelmektedir. Zira XBRL'de UFRS'lerin sınıflandırılması ile ilgili bu çalışmalar ve standartlar sayesinde, XBRL formatında UFRS raporlaması yapan şirketlerin çok hızlı bir şekilde karşılaştırılması mümkün olabilecek ve bu şirketlerin küresel finans piyasalarında yer alması ve bu piyasalardan kaynak bulması kolaylaşabilecektir. XBRL International'da henüz Türkiye'ye ait bir komite bulunmamaktadır. Türkiye'deki muhasebe meslek mensuplarının üye olduğu birlikler, düzenleyici kuruluşlar, resmi kurumlar, vergi otoritesi, borç verenler ve bankaların ve üniversitelerin XBRL konusunda Türkiye XBRL komitesinin kurulması amacıyla çalışma yapmaları bir gün geçtikçe bir gereklilik haline gelmektedir.

XAC (XBRL Advisory Council – XBRL Danışma Konseyi)'de Birmingham Üniversitesi, Birmingham İşletme Okulu'nu temsilen bir akademisyenin bulunuyor olması, Türkiye'de de XBRL ile ilgili araştırmalar yapacak olan üniversitelerin, öncü konumlarıyla Türkiye'de XBRL'in kullanılmaya başlanması, XBRL ile ilgili teknik çalışmalar yapılması ve üniversitelerin, ileride kurulabilecek bir Türkiye XBRL Komitesinde önemli bir yer

alacaklarının bir göstergesidir. Öte yandan, üniversitelerin, sayısal, muhasebe ve finansman bölümlerinin ortaklaşa gerçekleştirebileceği çalışmalar ile, XBRL sınıflandırılması ve XBRL formatını kullanan muhasebe, finansal analiz, denetim ile ilgili yazılımların geliştirilmesi konusunda hem üniversitelere kaynak yaratabilecek ve hem de özel sektörü XBRL'den daha fazla yararlandıracak projelerin hazırlanması söz konusu olabilecektir.

Bu çalışmada, XBRL'in muhasebe ve finansal raporlamadaki yeri ve önemi finansal raporları yaratan ve kullanan değişik gruplar açısından anlatılmaya çalışılmıştır. Bu çalışmadan değinilen her alt başlığın daha detaylı incelenmesi ve anlatılması, XBRL'in muhasebe ve finansal raporlamadaki yerinin kavranması açısından büyük faydalar sağlayacaktır.

KAYNAKÇA

- Cengiz Toraman ve Hasan Abdioğlu, "Genişletilebilir İşletme Raporlama Dili (GİRD) Ve Gelir İdaresince Kullanımı", Afyon Kocatepe Üniversitesi, İ.İ.B.F. Dergisi, Cilt:10, Sayı:2, 2008, s.79
- Charles Hoffman, CPA , "Financial Reporting Using Xbrl – Ifrs And Us Gaap Edition", 2006, s.18
- Bryan Bergeron, "ESSENTIALS of XBRL, Financial Reporting in the 21st Century", 2003, s.XI
- Bryan Bergeron, "ESSENTIALS of XBRL, Financial Reporting in the 21st Century", 2003, s.11
- <http://www.xbrl.org/history.aspx> (07 Şubat 2010)
- International Accounting Standards Board – Uluslararası Muhasebe Standartları Kurulu.
- <http://www.xml.com/pub/a/98/10/guide0.html?page=2#AEN58> (07 Şubat 2010)
- Bryan Bergeron, "ESSENTIALS of XBRL, Financial Reporting in the 21st Century", 2003, s.10-13
- <http://www.us.kpmg.com/microsite/xbrl/train/86/86.htm> (11 Şubat 2010)
- <http://www.xbrl.org/BenefitsAndUses/> (12 Şubat 2010)
- <http://www.xbrl.org/XBRLandBusiness/> (13 Şubat 2010)
- <http://www.iasb.org/XBRL/XBRL.htm> (13 Şubat 2010)
- <http://www.iasb.org/The+organisation/About+XBRL/About+XBRL.htm> (24 Şubat 2010)
- <http://www.iasb.org/The+organisation/About+XBRL/About+XBRL.htm> (24 Şubat 2010)
- <http://www.iasb.org/The+organisation/About+XBRL/About+XAC/About+XAC.htm> (25 Şubat 2010)
- <http://www.iasb.org/The+organisation/About+XBRL/About+XAC/XAC+members.htm> (25 Şubat 2010)
- <http://www.iasb.org/The+organisation/About+XBRL/About+XQRT/About+XQRT.htm> (26 Şubat 2010)

- <http://www.iasb.org/The+organisation/About+XBRL/About+XQRT/XQRT+members.htm> (26 Şubat 2010)
- <http://www.us.kpmg.com/microsite/xbrl/analysts.asp> (13 Şubat 2010)
- <http://www.cfapubs.org/doi/pdf/10.2469/ccb.v2009.n3.1> (13 Şubat 2010)
- <http://www.us.kpmg.com/microsite/xbrl/regulators.asp> (14 Şubat 2010)
- <http://www.xbrl.org/Regulators/> (14 Şubat 2010)
- <http://www.sec.gov/news/speech/2008/spch061008cc.htm> (15 Şubat 2010)
- <http://www.xbrl.org/BankingLoans/> (16 Şubat 2010)
- <http://www.us.kpmg.com/microsite/xbrl/lender.asp> (16 Şubat 2010)
- <http://www.xbrl.org/Business/Regulators/Hamscher-Taxation-Case-XBRL-2002-08.pdf> (17 Şubat 2010)
- <http://www.theiia.org/theiia/newsroom/news-releases/?search=xbrl&C=1906&I=8039> (18 Şubat 2010)
- <http://www.theiia.org/theiia/newsroom/news-releases/?search=xbrl&C=1906&I=8039> (18 Şubat 2010)
- <http://www.theiia.org/download.cfm?file=95560> (18 Şubat 2010)
- <http://web.ifac.org/media/publications/0/xbrl-the-emerging-landscape/xbrl-the-emerging-landscape.pdf> (19 Şubat 2010)
- <http://www.fee.be/fileupload/upload/Auditing%20and%20Financial%20Reporting%20PS%20I%20XBRL%20-%20Impact%20on%20Accountants%20and%20Auditors%2009121812200946946.pdf> (20 Şubat 2010)